

nahrazoval často argument věcný a logický. (*Moje sny [Pia Desideria]*, dva svazky nákl. Máje 1902.) Bylo-li komu třeba důkazu, že Mrštík není myslitel, tomu podal jej Mrštík sám ve svých článcích nábožensko-filosofických (sit venia verbo), jimiž zdůvodňoval své vystoupení z církve katolické. Umělecký úpadek Mrštíkův odhalil jeho román *Zumfi* (zase studentský román pražský, jehož první část vyšla v I. ročníku „Máje“ 1903; pokračování odmítla prý sama redakce; definitivní útvar přepracoval a zčásti připravil prý autor právě nyní ke knižnímu vydání). I v ostatních publikacích jeho z této doby jest patrna jeho umělecká bezradnost. Vilém Mrštík kolísá se mezi mazlivou titěrností a nehoráznou obhroublostí, prokresluje svých figur méně a méně, zapřadá se rád do mělkého a pohodlného idylismu. *Babeta, Verunka a jiné povídky* (nákl. Máje 1902), *Kniha cest* (1904 nákl. týměž) a *Zlatá nit* (1907 nákl. Ottovým) jsou důvody pro tento, žel, přísný, ale spravedlivý soud, na němž nemůže zmínit nic ani okolnost, kdyby pozůstalost přinesla díla sebevětší. (Se svou ženou napsal prý V. Mrštík drama *Anežka* a zadal je Národnímu divadlu.) Ruku v ruce s původní produkcí šla u Mrštíka práce překladatelská; přeložil mnoho z ruštiny, z Tolstého, Dostojevského, Garšina, Michajlova, Pisemského, Potapenka, Gleba Uspenského, Gončarova. Jako v mládí svém měl kult Bělinského, tak vystavěl v mužném věku dosti pochybný oltářik *Pisemskému*, jehož apotheose věnoval málo přesvědčivou monografii (1907, „Světová knihovna“). Poslední pětiletí jeho života bylo, zdá se, většinou vyplněno organisací literárního života moravského, jemuž dal nyníjší jeho oficiální orgán Moravsko-slezskou revui.

T. G. Masarykovi k šedesátým narozeninám

sluje statný sborník studií, článků kritických i vzpomínek, jež redakcí E. Benešovou, Drtinovou, Fr. Krejčého a J. Herbenovou vydalo nakladatelství Grosmana a Svobody v úpravě Adolfa Kašpara, který nakreslil do knihy hlavní místa, na nichž se dějstvoval hlavně v mládí život oslavencův. (Stran 336 velkého 8°.) Tento sborník liší se velmi od památníků, které se vydávají obyč. jně na oslavu jubileí universitních učitelů a jež přinášejí soubor vědeckých prací žáků, jsou dílem školy a mívají podle toho uzavřený ráz odborně učenecký. Publikace masarykovská sleduje zřejmě účel zcela jiný: zachytiti náraz osobnosti, člověka, myslitele, učitele, agitátora, na jeho vrstevníky, vystihnouti ráz, způsob, kouzlo jeho působení osobního i ideového, sděliti něco z jeho podmanivého životního fluida. A tu není pochyby, že Sborník přináší některé práce, které vyhovují tomuto účelu a nejen že vystihují hlavní směry činnosti Masarykovy, nýbrž mnohde hodně z blízka objímají a uzavírají osobnost mistrova. S tohoto stanoviska zvláště cenné zdají se mně býti články, které si obraly za úkol ponořiti se v Masarykův život a vývoj náboženský, snad proto, že nic není tak významného pro povahu člověkovu jako právě cítění a myšlení náboženské (články F. Žilkovy, dra B. Odstrčila a dra Ferd. Císaře). Ze studií kritických svou odvahou zaujal mne pokus paralely mezi Masarykem a Nietzsem od dra Em. Ráďla. Jest to snad nejrozměrnější a rozhodně nejobsažnější stať sborníková a třeba forma a metoda její nezdá se mně být leckde nejšťastnější, přece zdůrazňuje v povaze i v díle Masarykově mnohé, co se obyčejně přehlídá a co i on sám bývá nejdnou ochoten stavěti ve stín.

Molièrův Misanthrop

vydán byl právě v překladu p. Bohdana Kaminského ve „Sborníku Světové poesie“. Překlad p. Kaminského jest volnějš, než bývá u nás zvykem, a právě proto, zdá se mně, stojí za zmínku: právě tato volnost jest mu nesporně na užitek básnický i umělecký a měla by býti pokynem našim překladatelům, kteří bývají tak rádi filology a filologickými pedanty (že často špatnými nebo pochybnými, nemění nic na věci) a tak zřídka básníky.

† Max Burckhard

Ve Vídni zemřel 16. března v 58. roce tento vřelý, vášnivý a mužný spisovatel, jistě jedna z nejbohatších a nejživotnějších osobností rakousko-německých, bojovník za práva volného sebeurčení životního, propagátor spravedlnosti a čestné mužnosti v prohnilem prostředí vysoké byrokracie vídeňské. Málo či život byl vyplněn tolikou, tak vášnivou a různorodou přitom činností jak život Burckhardův. Burckhard byl odborným právníkem, autorem třísvazkového „Systému rakouského práva“, universitním docentem i spisovatelem novelistickým, románovým a dramatickým; dvorním radou a členem správního soudu; žurnalistou, feuilletonistou a kritikem denního listu, ředitelem dvorního divadla i autorem studií literárně historických; a především a všude bojovník za spravedlnost společenskou, neohrožený útočník na společenskou lenost, krutost a bezmyšlenkovost. Nebyl básník a umělec, neměl dar plastické tvorby a básnické intuice, forma byla mu vždycky jen více méně náhodným prostředkem — byl společenský kritik velkého stylu a často výmluvného, opravdu silného slova. Byl pravý protivotec vídeňského estétství, uměleckého průmyslu a smyslné mystiky — duch přímý, rovný, vášnivý, útočný. R. 1890 byl jmenován k velkému překvapení celé veřejnosti, a zdá se hodně dobrodružně, ředitelem dvorního divadla: uvedl na residenční jeviště Hauptmanna, Ibsena, Schnitzlera; získal nebo uplatnil Mitterwurzera, Sandrockovou, Kainze; a padl po osmi letech neustálých potyček s herci, obecenstvem a kritikou a svou dvorní vrchností pro nevyléčitelnou tvrdošijnost a svéhlavost, která nechťela uznat, že dvorní divadlo nesmí být již po svém pojmu uměleckou institucí. Pak byl Burckhard jmenován dvorním radou u správního soudu, ale odešel odtud po dvou letech do pensie. Sám krásně a mužně vyložil, proč. „Důvod byl tentokrát v mém stavu zdravotním, ale důvod pro poruchy zdraví, které jsem cítil, nejprve v *citlu psychického znásilňování*, který mne vždy krušil, když jsem ve věcech svého nejnižšího přesvědčení, kde šlo o můj právní cit, zvláště v otázkách národnostních a náboženských, býval přehlasován a když jsem se pak při vynášení rozsudku musil postavit vedle ostatních a tak říkajíc spolupůsobit i tehdy, když byly vynášeny jako právo nálezy, jež jsem cítil osobně jako těžké bezpráví.“

Břetislav Foustka: Ochrana dětství a mládeže

(Zvláštní otisk z V. dílu „České politiky“.) Obšrná úvaha známého českého sociologa zaslouží si, aby byla čtena nejen odborníky, ale i širší veřejností, jejíž snahy a život nevyčerpávají se planým politikářením a diletantismem v umění